

Lõhkumine ja lammutamine kui elunorm

Tapa linna 70. aastapäeva hiljutistel pidustustel avati raudteejaama perroonil vedur-monument. Veel enne kui Riigikogu asejuhataja Tunne Kelam lõi kas läbi mälestusmärgi sümboolse lindi, asusid kohalikud poisikesed veduri kallal oma toimetusi toimetama. Poiste ettevõtmised on mõjukad, tänaseks on juba jõutud lõhkuda enamik veduri laternaist, rüüstata kabiini ja lahti muukida kõik ukSED. Julgemad on asunud vedurit õonestama seestpoolt, juba võib ümbruskonnas märgata detaile, mis pärinevad ilmselt auruveduri katlast.

8. augustil sai Tapa linnavalitsus kirja, milles jagati nii präänikut kui ka piitsa. Eesti Raudtee Muuseumi ajaloo-sektsiooni juhataja Ilmar Adamson kiitis kuue inimese nimel raudteelaste ja tapalaste ettevõtlikkust sarnase mälestusmärgi rajamisel. Tallinnast uudistama tulnud külalistele jäid aga kohe silma ka kohalikud pätipoisid, kes veduri kallal oma „missiooni“ täitsid.

Ilmar Adamson tegi linnavalitsusele ettepaneku piirata vedur-monument aiaga, paigaldada hoiatusviidad, millel kirjas trahvi suurus veduril turnimise eest. Samuti

Sain „vanavarahuviliste-ga“ omamehelikult jutule ja ei kuulnud midagi senikuulmatut. Otsesele küsimusele, miks lõhutakse, ei vastanud muidugi keegi. Pikema vestluse järel sai selgeks, et poisikesel pole kusagil oma energiat kasutada, veduri lõhkumist ei peetagi nagu mingiks patutööks. Akende purustamise eest linnas võivat politseisse sattuda, veduri laternaklaasi puruksviskamise eest ei hakka keegi karistama. „Suured onud nägid, kuidas me märki viskasime, keegi ei keelanud,“ oli vandaalitsemise õigustus varrukast võtta. Poiste arvates on vedur sobiv koht mängimiseks, viga saada ja korstna otsast alla kukkuda ei kartnud keegi.

Võib ju moraalitseda, et vanemad peavad teadma, millega lapsed tegelevad, kuid vaevalt hakkab keegi selle peale oma võsukest koduhoovil ketitama. Enamik poistekambast nägi välja nagu kari murjaneid, paljudele on kodu vaid paik, kus magatakse ja hea õnne korral kõhutäis saadakse. Ei hoi seda seltskonda aed ega koraks piidlev politseinik. Lisaks võib ju politseimajast, kui sinna satutakse, iga hetk oma endise tegevuse juurde tagasi tulla.

kutsus ta politseipatrulli ringkäigule ka jaamaperroonile. Võimalikud laekuvad trahvisummad aitaksid kaasa veduri iga-aastasele iluravile.

Siinkirjutaja kahtleb aia ja politsei võimes lõhkuvaid poisikesi taltsutada. Tundub paraku, et ainus, mis säästaks veduri ka järgmistele põlvkondadele, oleks kõigi uste kinnikeevitamine, akende ja laternate katmine terasplekiga ja ümbruskonna mineerimine nii, et isegi koer ei pääseks puutumata veduritendrit niisutama.

On loomulik, et lastes on huvi tehnika vastu, eriti veel vanaaegse tehnika vastu. Samast põhjusest ajendatuna olen oma lastega ka ise paaril korral vedurit uudistamas käinud ja, mis seal salata, ka vedurile roninud. Kõikidel külaskäikudel on lahutamatuks kaaslasteks olnud surmapõlgavad, peamiselt venekeelsed koolielikud, kes turnivad kõikvõimalikke reteleid mööda, pidamata paljudeks isegi vedurikorstnal kiiremist.

Tapa Muuseumi idee rajada vedurisse püsiväljapanek on kiiduväärne, kuid küsitav. Statsioonarse valvuri puudumise tõttu jätkuksid poisikesete rüüsteretked endise või isegi suurema hooga, sest „saak“ oleks ju põnevam. Kuulipilduja ja killuvestiga varustatud valvurit ei jõutaks aga ilmselt palgata.

Allakirjutanule tundub ainus lahendus olevat mälestusmärgi ümberkorraldamises. Vedur, mis sümboliseerib Tapa linna ja tapalast (paljud neist Venemaal sündinud, kõikjal töötanud ja Tapal pensionäripõlve veetvad migrantid) võiks kujutada hoopis Eestimaa reaalsust, kuhu igaüks saab oma panuse anda. Suurimatele lõhkujatele ja lammutajatele võiks anda isegi preemia, meedia võiks välja kuulutada ennustusvõistluse, kui kiiresti üks raudruun maha lammutatakse ja laiaili tassitakse. Kui ilumeiega inimest ümber ei kasvata, ehk on see võimalik äraspidi tegudega?

Aivar Ojaperv

VIIMANE VEDURIJUHT ootab lahkumissignaali. Poisikesed katusel teavad, et varsti on tähtsad onud avamisepoolt läinud ja kätte jõuab nende tund.